

Slovenski dom

Štev. 91.

V Ljubljani, v četrtek, 23. aprila 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izveša: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 690:

Topniško in letalsko delovanje na sredozemskem bojišču

Uradno vojno poročilo št. 690 pravi:

Topništvo je obstreljevalo ter odbilo sovražnikove oddelke, ki so se z oklepni sredstvi približali našim postojankam na cirenajškem bojišču. V letalskih bojih so nemška letala sestrelila dva Curtissa, en Hurricane, ki ga je zadel protiletalska obramba naše divizije, pa je strmoglavil na tla.

Velike skupine osnega letalstva so silovito napadle luke in letališča na Malti. Zadata in zažgana so bila skladišča streliva, goriva ter torpedov, k molku so bile prisiljene štiri protiletalske baterije, ena trgovska ladja je bila poškodovana in na zmilji je bilo razbitih veliko letal. V bojih z angleškim letalstvom so nemški lovci sestrelili 6 letal, naši pa eno.

Angleška letala so bila nad Comissom in Catanijo ter so vrgla nekaj bomb. Med civilnim prebivalstvom sta bila dva ranjena, stavbe v Cataniji pa so bile lažje poškodovane.

Nemško vojno poročilo

Zmagoviti napadi na utrjene sovjetske postojanke

Hitlerjev glavni stan, 23. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na donškem področju so nemške in romunske čete po zmagovitih napadih zavzele močno utrjene sovražne postojanke ter zajele večje število ujetnikov. Na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča so bili odbiti posamični sovjetski napadi.

Oddelki nemške vojske ter vojnih SS-oddelkov so vdrl v sovjetske vrste v gozdni pokrajini, kjer so ujeli številne sovjetske vojake ter zaplenili 13 topov.

Oddelki bombnikov in strmoglavih letal so napadli sovjetske železnice. Trije sovjetski vlaki, naloženi z orožjem, so bili zadeti ter so zleteli v zrak. Številne železniške zveze so bile pretrgane in mnogo železniških potrebščin je bilo uničenih.

V Severni Afriki nič važnega. Bombniki so v zaporednih valovih napadli

Ob obletnici konca 180 dnevne zmagovite vojne med Italijo in Grčijo

Kratek pregled junaških italijanskih nastopov od konca oktobra 1940 do srede aprila 1941

Rim, 23. aprila. s. Včeraj je poteklo prvo leto po zmagovitem koncu vojne Italije zoper Grčijo. Burno razdobje 178 dni trdega in kar najhujšega boja, čigar ponosni prvi igralec je bil italijanski vojak, spada v včerajšnje zgodovino in jasno živi v spominu vseh Italijanov. Toda drugi dogodki odločilnega političnega in vojaškega pomena se zdi, da bi le prehitro zabrisali spomin na poprejšnje dogodke. Zato je potrebno in nujno pokloniti se požrtvovalnosti in hrabrosti bojevnikov iz grške vojske ter v kar najkrajšem pregledu povzeti razvoj te vojne, ki bo za vedno ostala med najhujšimi zaradi nezasičenih oskrbovalnih težav, ki so jih zagrizeno zmagovale čete in poveljstva.

28. oktobra 1940 so italijanske čete v Albaniji, ki so bile razločno manjše po številu in po sredstvih kakor nasprotna grška vojska, odločno napadle v Epiru nasprotnika, preko-račle mejo od Erzeke do morja ter v več smereh vdrl na grško ozemlje. Večini občin-stva niso znani razlogi za ta nenadni nastop, ki je bil neobhodno potreben zaradi zahrbtnih angleških spletk. Angleži so namreč mislili na Balkanu ustvariti drugo bojišče za os. Grške

vlade, vdinjane Angliji, so pridno pomagale angleškemu načrtu. Grki so izpolnjevali svoje vojaške priprave, da bi napadli Albanijo in zavzeli letalska oporišča za napad na Italijo. Grška vojska je bila obilno oskrbljena z angleškimi vojnimi potrebščinami. Opirajoč se na presenečenje, so Grki mislili, da bodo zlahka opravili z nekaj malega italijanskimi divizijami, ki so bile na albanskem ozemlju. Začetki boja, v katerega so se Italijani spustili z neustrašenim srcem, da bi prehiteli nasprotnika, so potekali ugodno navzlic nepretrganim nali-vom, ki so se pridružili že obstoječim vojaškim oviram kot nova najhujša težava.

Ko so italijanski oddelki prišli do Meta-xasove črte, ki je od Pindskega pogorja do morja zapirala pot v Epir, so se italijanski od-delki odločno borili, da bi jo osvojili. Planin-ska divizija »Giulia« je po grebenih gorovja prišla skoraj do Metzovona, konjeniški oddelki pa so vdrl drzno in globoko na grška tla. Ker pa ni bilo mogoče primerno oskrbovati njihovega nastopa, so bili prisiljeni obrniti se nazaj.

Medtem so nasprotnikove sile na macedon-skem bojišču začele s hudim pritiskom na ita-lijansko levo krilo. Ta pritisk naj bi strl obrambo Korče ter ločil vojske pri Korči od onih na epi-rskem bojišču. Zaradi tega je bilo potrebno zavzeti začasno obrambno stališče, da bi lahko medtem prišle v Albanijo nove čete, ki bi strle vsako grško nasprotovanje. Ker je številna premoč so-vražnikov bila vedno večja in ker je zaradi ome-jenih izkrcevalnih možnosti po albanskih lukah bil dotok italijanskih divizij nujno počasen, je bilo treba italijanske čete prestaviti na postojanke, ki so ležale bolj zadaj in ki so bile bolj primerne za izpodnašanje ponovnih grških napadov. Ta premik je bil izveden prožno. Italijanski vojaki so se bo-rili z veliko hrabrostjo in medtem odstopali ozem-lje. Toda izognili so se slehernemu zlomu fronte in preprečili nasprotniku, da bi bil dosegel cilje vojaškega značaja.

Ta obrambni nastop je trajal vso zimo. Ob njem so se zlomile tri velike grške ofenzive, ka-terih cilji so bili Elbasan, Valona, Tepeleni. Ta gibčna obramba je Grkom prizadevala ogromne iz-gube. Najprej v januarju, potem pa v marcu 1941 z dvema bliskovitima protiofenzivama nastopo-ma je iztrpala nasprotnika v globino ter ga pri-pravila na to, da bo v bližnji pomlad dobil končni udarec.

Prišla je pomlad in z njo je izbruhnilo drugo ognjišče balkanske bolezni: Jugoslavija. Spremem-ba vlade v Jugoslaviji 27. marca 1941, ogražanje vojska v Albaniji, ki naj bi prišle v grško-ju-go-slovske kleeše, da bi jih strle, to je še vsem dobro v spominu. Toda začel se je bliskoviti na-stop osi zoper ti balkanski državi. Ko so nemški oddelki 6. aprila prekoračili jugoslovske meje od severa do vzhoda, so italijanski oddelki dva dni potem od zahoda dosegli severno obalo Ohri-dskega jezera, kjer so se potem združili z nemški-mi četami. Tvarna ločitev grških sil od jugoslo-vanskih je bila dopolnjena. Na severu je okoli Skadra, mesta, na katerega je jugoslovska po-hlepnost metala poželjive poglede, divjala več dni strahovita bitka. 13. aprila, na veliko noč, pa so bile nasprotnikove sile končno premagane ter po-tisnjene čez mejo. Cesta na Cetinje, Kotor in Du-brovnik je bila odprta in mesta so bila zasedena v naglih pohodih po štirih dneh.

Prav tisti dan je IX. italijanska armada pla-nila v napad na grške sile, ki so se mogočno opi-rale na postojanke, pripravljane vso zimo. V sku-pu je bil zavzet Pogradec in popoldne 14. apr. so čudoviti italijanski pešci dosegli in prešli Korčo in so v nekaj več kakor 24 urah med bojem pre-teli nad 60 km. Ob zori 14. aprila se je XI. ar-mada zapodila z neukrotljivim zagonom zoper strahovite sovražnikove postojanke na gorski grmadi med Tomorijem in morjem. Divji boj se je raz-vnel v predelih, ki so že mesece in mesece do-življali neumljene spopade med nasprotujočimi si silami. Na eni strani je brezpopojna italijanska volja do zmage, na drugi strani pa potreba, ki sili nasprotnika, da ne sme odnehati, če se hoče iz-ogniti takojšnemu popolnemu uničenju vseh grških sil. Toda zagon, v nemi in junaški ita-lijanski vojakov so bili močnejši od nasprotnika, ki je moral odnehati ter se v neredu umakniti. IX. in XI. armada sta se blizili k Peratiju in Teliniju, edinima prehodoma, ki sta dovoljevala grški vojski iz Albanije prehod v Epir. Zagrizeni boji so divjali še teden dni, potem so italijanske divizije na več krajih dosegle in prešle mejo, znova vdrl

na grška tla ter dosegle oba omenjena prehoda. 22. aprila je bila usoda grških armad dopolnjena. V istem času je nemška oklepna armada uni-čila grške sile na tesalski ravnini ter vrgla svoja oklepna vozila čez sedlo Metzovon na Janino. Gr-čija je bila premagana in vse grške sile vključene v žepu, ki so ga naredile nemške čete, napredu-joče od juga, in italijanske divizije, ki so pri-tiskale od severa.

2. aprila zvečer je poveljnik macedonskih in epi-rskih armad prošil za brezpopojno vdajo in 23. aprila so se sovražnosti nehale: vojna je bila končana. Bleščeča zmaga je v najslajnejši meri poplačala hude telesne žrtve, ki so jih morali prenašati italijanski vojaki šest mesecev in ka-tere so prenašali z zares čudovito ravnodušnostjo in prilagodljivostjo. Vsa negotovost o nevarnosti, ki jo je na Balkanu ustvarjala angleška in so-vjetska propaganda je bila razpršena in vojna zoper Sovjetsko Rusijo je svetlo dokazala, kako ogromnega pomena je bilo za os, da je imela zavarovane boke in hrbet po docela razjasnjem položaju na Balkanu.

Zmaga zoper Grčijo mora ostati sijajna v ita-lijanskem ljudstvu in vojski zaradi kar največje vsote tvarnih naporov, ki jih je zahtevala in za-radi železnih volje, ki je podpirala daljnovidni ita-lijanski nastop na Balkanu, zaradi neizčrpilive in najčistejšie fašistske vere in zaradi goreče lju-bezni do domovine, ki je vedno prepajala srce sle-hernega izmed bojevnikov, za katere je bila vsa gotovost v besedi »vinceremo«.

Vesti 23. aprila

Japonski parlament je sprejel zakon o povračilu v vojni povzročene škode. Vlada bo s svojimi sredstvi nudila pomoč svojem tistih, ki so bili ubiti ali ranjeni med letalskimi napadi na japonsko ozemlje. Pomoč bo v hrani, obleki ali zdravstvenih pripomočkih.

Po nalogu predsednika Roosevelta morajo zapleniti vse industrijske patente sovražnih držav na korist severnoameriške vojne izdelave.

Novi predsednik francoske vlade Pierre Laval je včeraj sprejel v Parizu nemškega generalnega konzula.

Pri izjavljenem atentatu na predsednika fran-coske nacionalne stranke Doriota je bila ubita samo ena oseba, Granata, ki je eksplo-dirala v gladišču, je povzročila nekaj škode med napravami. Med navzočimi pa doslej ni bilo mogoče odkriti povzročitelja atentata, pravi uradno poročilo iz Pariza.

Angleški minister za dominione, major Attlee, je v svojem govoru rekel, da ne more napove-dati izida splošnih letalskih in letalskih ofenziv na vzhodnem bojišču, ker je to leto usodno in ne bo mogoče zmagati brez prave borbe in žrtve.

V Angliji bodo pričeli uporabljati nekakšne »ce-lice groze«, v katerih naj bi se vojaki pri-dili na strahotni trušč, ki ga povzroča vojna z današnjim modernim orožjem, piše london-ski list »Daily Herald«.

Argentinski mornariški krogi izjavljajo, da Argen-tina ne bo pustila svojih ladij med ameriške konvoje in da tudi ne bo uporabljala svojih vojnih ladij za spremstvo trgovskega bro-dovja.

V Zagrebu so ustanovili poseben urad za go-jitev v alijansko-hrvatskih stikov, da bi se bolj pospeševale izmenjave dobrin med obema državama.

Te dni se je pred libanonskim sodiščem končala kočljiva pravda, po kateri bodo zdaj dedičem portugalskega kralja Mihaela izročili dragu-lje, ki imajo veliko zgodovinsko vrednost. — Draguljev pa dediči ne bodo smeli odnesti v kako drugo državo in jih tudi ne izročiti ali prodajati drugim kakor državi.

Na Japonskem bodo imeli 30. aprila splošne vo-litve. Jutri bo zaključen vpis kandidatov. No-tranji minister je dejal, da imajo sedanje vo-litve veliko važnost za notranjo državno ure-ditev in za uspešno nadaljevanje vojne, ki jo Japonska bje za ustanovitev Velike Azije. Volitev ne bodo odlagali zaradi morebitnih sovražnih letalskih napadov.

Parlamentarni tajnik angleškega ministrstva za poljedelstvo je dejal, da ni gotovo, če bodo mogli tudi vnaprej dajati določeni obrok me-sa. Rekel je: »Nihče ne more vedeti, kako bo z našo prehrano v bodoči zimi.«

Japonski cesar je sprejel bivšega poslanika v Moskvi Tatekava, ki mu je poročal o svo-jem delu v Sovjetski Zvezi.

Nemški poslanik v Sofiji je sprejel guvernerja iz južne Dobrudže, ki mu je izročil tri mi-lijone levov. Ta znesek je hvaležno prebi-valstvo zbralo za Hitlerjev rojstni dan in ga izročilo za nakup darov nemškimi vojakom na fronti.

Posebna komisija finske zbornice preučuje zakon-eki načrt o pospešitvi postopka za smrtne ob-sodbe. Ta postopek je bil dozdaj tak, da so v sto letih izrekli eno samo smrtno kazen. Ra-zen tega bodo izvedbo kazni prilagodili duhu današnjega časa in ne bodo obojeencev več ob-glavljali, temveč jih streljali.

Ameriški urad za vojno izdelavo zahteva sod-ni postopek proti jeklarne Carnegie v državi Illinois zaradi prekršitev določb o ameriškem vojnem gospodarstvu, ker so jeklarne dajale zasebnikom velike količine jekla in s tem ovirale delovni načrt ame-riške vojske in mornarice.

Nadaljnji japonski nastopi na Filipinskih otokih

Saigon, 23. aprila. s. Japonski bombniki so onemogočili poskus treh pomožnih ameriških kri-žark, da bi pobegnile iz Manilškega zaliva. Ena je bila potopljena, druga poškodovana, tretja pa se je morala obrniti ter vrniti v pristanišče.

Rim, 23. aprila. s. Neko poročilo iz ameri-škega vojnega ministrstva o vojaških nastopih na Filipinih pravi, da so ameriške vojne sile spri-čo vedno hujših japonskih napadov na otok Panay morale zapustiti mesto Lambunau, ki leži v no-tranosti tega otoka.

Nov ponesrečen poskus angleškega izkrcanja na francoski obali

Angleški oddelek, ki je vdrl na obalo blizu Boulognea, je bil pogran nazaj na morje

Berlin, 23. aprila. s. Iz vojaškega vira se je zvedelo, da se je v prvih jutranjih urah 22. aprila močan oddelek Angležev poskušal izkr-cati na francoski obali južno od pristanišča

Načrti za obnovo porušenega Lübecka

Berlin, 23. aprila. s. V Lübecku zdaj proučujejo načrte za ponovno zidavo zgodovinskih poslopj in stanovanjskih hiš, ki so jih pred nekaj tedni uničili angleški bombniki. Načrti grede za tem, da bi mesto sedmih stolpov ohranilo svoje značilno lice.

Obisk vrhovnega poveljnika angleške mornarice v Ameriki

München, 23. apr. s. Dopisnik lista »Mün-chener Neueste Nachrichten« v Stockholmu raz-pravlja o potovanju vrhovnega poveljnika an-gleške mornarice admirala Pounda v Ameriko. Pravi, da ta pot dokazuje, kako čedalje bolj narašča skrb zaveznikov zaradi delovanja pod-mornic osi. »Le eno prav važno dejstvo« — piše omenjeni list — »je moglo Pounda pripraviti do tega, da je zapustil svoje mesto v trenutku, ko ga angleška javnost napada, češ da je prvi odgovoren za neodločni in obotavljavi nastop angleške mornarice. Samo skrb za zadostno število ladij ga je torej nagnila k temu po-tovanju. Poleg tega je opaziti, da je glede vojne oskrbe prišlo do neke spremembe, zakaj v Wa-shingtonu se v pričakovanju odločilnih uspe-hov ruske ofenzive niso pomišljali preskro-bovati najpoprej Rusijo. Zdaj pa, ko so te praz-ne nade propadle, se zdi, da bodo v Ameriki dali spet prednost Angliji. Verjetno je namreč, da je angleško poveljstvo to zahtevalo kot po-voj za začetek ofenzive proti silam osi.«

vojaške cilje v La Valetti ter letališča na Malti, kjer so povzročili težko razdejano. Sovražnik je izgubil 16 letal; 9 jih je bilo uni-čenih na tleh, 7 pa v letalskih bojih.

Včeraj so nemška letala ob južni an-gleški obali potopila angleški 300 tonski parnik.

Zadnjo noč je bila v južni Angliji bom-bardirana tovarna za orožje.

Vzhodno bojišče, 23. aprila. s. Italijanski ne-utrudljivi lovci so bil junaki v sijajnem dogodku, ki je pokazal ne samo njihovo izkušnost in pogum, marveč tudi popolno skladnost v delovanju raznih izurjenih edinic v letalstvu. Ogledno letalo je na sovjetskem letališču zapazilo štiri letala in takoj o tem javilo lovskim oddelkom in drugim ita-lijan-skim edincem. Ti so se takoj dvignili in se nena-doma spustili nad sovjetskim letališčem ter z majh-ne višine s strojnimi uničili vsa štiri ruska letala. Vrnili so se v lastne postojanke, ne da bi protipeli kake izgube.

Šanghaj, 23. aprila. s. Iz Čungkinga poročajo, da je glasilo Čangkaikove vojske sporočilo, da so japonske sile prišle do birmanskih petrolejskih vrelecev, ki leže severno od Dawmeja.

Manila, 23. aprila. s. Japonski ekspedicijski zbor na Filipinih sporoča, da znaša število fili-pinsko-ameriških ujetnikov, kolikor so jih našli do zdaj, 62.600 mož. V celoti je 10.000 ameriških častnikov in vojakov, od katerih jih je bilo 1.600 zajetih v vojaških bolnišnicah in prevezovališčih. Ostali pa so filipinski vojaki.

Boulognea. Poskus pa je spodletel spričo str-njene nemške obalne obrambe. Zaradi hudega obrambnega ognja od strani nemških vojakov, ki so bili za močno utrjeno postojanko, so bili Angleži prisiljeni k hitremu umiku. Sovražnik-u, ki je pustil na bojišču mnogo padlih voja-kov, se je pod varstvom megle, ki je ležala nad obalo, posrečilo na begu umakniti na mor-je. Ob obali je ostalo nekaj angleškega orožja in drugih vojaških potrebščin.

Poročajo tudi, da so se včeraj jutraj juž-no od Boulognea nemški čolni-pobiralci min spoprijeli z angleškimi torpednimi čolni ter najbrž enega potopili.

Nagrade romunskim bojevnikom zoper boljševizem

Bukarešta, 23. aprila. s. Maršal Antonescu je določil, da bodo tisti, ki so se v vojni proti komunizmu izkazali s posebnim junaštvom, do-bili od države v last kos zemlje v besarabskih in bukovinskih pokrajinah. S tem bo Romunija dala ne samo otipljiv dokaz hvalečnosti, ki jo goji do svojih junaških sinov, marveč hkrati tudi rešila vprašanje, kako obljuditi obmejne pokrajine s čisto romunskim prebivalstvom.

Denarne zbirke nemške vojske pozimi

Berlin, 23. aprila. s. Kakor poročajo iz pristoi-nih virov, je vojska v zimi 1941/42 za zdravstvene in socialne ustanove darovala 28 milijonov mark. Darovala je vrh tega še 3,64 milijone za dan oboro-ženih sil.

Določila za nemška letovišča in zdravilišča

Berlin, 23. aprila. s. Državni tajnik, ki nadzo-ruje gibanje tujcev, je izdal uredbu, po kateri bodo zdravilišča in letovišča tudi letos morala sprejemati v goste najpoprej bojevnike ter delavce, ki so za-posleni v vojni in tej sorodni industriji. Po posebni uredbi je še določeno, da ne bo smel nihče prebi-vati v enem zdravilišču več kot tri tedne.

Mobilizacija vse sovjetske mladine

Rim, 23. aprila. s. Neko poročilo, ki je bilo iz Kujiševa poslano listu »D. Telegraph«, zatrjuje, da je sovjetska vlada nedavno ukazala mobilizacijo vseh štirinajstletnih in petinajstletnih dečkov ter vseh žensk, starih od štirinajst do petdeset let, ki še niso kako zaposlene v industriji. Mobilizirana bo tudi šolska mladina.

Zaplemba vsega gradbenega materiala za državno podtajništvo za vojno izdelavo

Rim, 23. aprila. s. Rimski uradni list je objavil ukaz državnega podtajništva za vojno izdelavo z dne 20. aprila letos, s katerim se odreja, da se zaplenja in stavlja na razpolago državnemu podtajništvu za vojno izdelavo sledeč material, ki ga imajo na zalogi zasebna podjetja za gradnjo hiš, pa naj bodo hiše že končane ali šele v zidavi: apno, vodna veziva in mavce, dalje opeke vseh vrst, les vsake debeline in kakovosti (deske, desice za opaže in stavbne odre, tramiči, tramovi in podobno), železni material, kovinski material, ki ni iz železa, cement, azbest v ploščah, cevi, rezervoarji in podobno. Potem pride na vrsto steklo, pipe, material za razna dela in za končanje del (stopnice, pragovi, okenske police in podobno, firme, barve, asfalt, bitumen, katran, umivalnik, školjke za stranišča in umivalniki v kuhinjah vseh vrst, ogrevalniki, vodovodne pipe, material za električne, telefonske in podobne naprave.

Od zaplembe se izvzemajo materiali, ki so potrebni za zgraditev ali dovršitev: kmečkih stavb, zgradb za fašistične avtonomne zavode in pa za ljudske hišice kakor tudi zgradb za stanovanja državnih uradnikov. Izvzeti so tudi materiali, potrebni za zgraditev ljudskih hišic, za delavska stanovanja, ki jih odobri ministrstvo za javna dela. Ne velja tudi ne za zgraditev novih industrijskih objektov ali za razširitev dosedanjih, za kar je moralo dati svoje privoljenje ministrstvo javnih del, odnosno od primera do primera tudi korporacijsko ministrstvo ter državno podtajništvo za vojno izdelavo. V desetih dneh od včeraj naprej morajo lastniki navedenega materiala naznaniti zalogo medpokrajinski delegaciji državnega podtajništva za vojno izdelavo. Prijavljeni material je treba hraniti na razpolago državnemu podtajništvu za vojno izdelavo, sicer grozi kršilec stroga kazen. — Uredba velja zaenkrat za stare pokrajine kraljevine.

Pregled šolskih kuhinj v pokrajini

Ljubljana, 23. aprila.

Na ukaz zveznega poveljnika so odšli funkcionarji GILLa v šolske občine na Rudniku, Turjaku, Velikih Laščah in v Ribnici, da bi pregledali delovanje šolskih kuhinj. Pri teh nadzorstvenih pregledih so ugotovili, da tudi v teh krajih šolske kuhinje v redu in hvaljevalno delujejo.

Funkcionarji GILLa so obiskali tudi šole v Grosupljem, Višnji gori, St. Vidu pri Stični, v Velikem Gabru, v Nemški vasi, Novem mestu, Smihelu pri Novem mestu, Selah pri Jogurju, Metliki, Podzemlju, Gradcu, Črnomlju, Semiču, Mozlju, Livoldu, Kočevju, Stari Cerkvi in Dolenji vasi. Pri vseh teh ogledih so ugotovili, da se voditelji kuhinj z veliko vnemo posvečajo delu in da se jedila pripravljajo tako, kot se morajo.

Gospodinjki tečaj

Ljubljana, 23. aprila.

Na zapoved zveznega poveljnika je podpoveljnik pregledal gospodinjki tečaj in prisostvoval nekaterim praktičnim delom. Nadzornica GILLa je pojasnila, kako poteka tečaj, na katerem se obravnava krpanje in pletenje, urezovanje in šivanje domačih oblek, kakor tudi poučujajo pravila za vedenje in higieno. Podpoveljnik, ki je s tega obiska odnesel najlepše vtise, je pohvalil učiteljice in vzpodbujal male udeležence tečaja.

Zmagovit nastop nemške in hrvaške vojske v vzhodni Bosni

Zagreb, 23. aprila. s. Uradno poročilo poveljnika glavnega stana govori o bitki med hrvaškimi oboroženimi silami in oddelki četnikov — komunistov in »partizanov«. Te tolpe so zagospodovali v vzhodni Bosni in so v slepi pokorščini boljševiškim navodilom ustanovile celo sovjet v pokrajinah med Zvornikom, Višegradom, Sokolovcem in Rogatico. Iz Londona in Moskve dobivajo navodila ter tudi pomoč. Četniško-komunistične tolpe počenjajo najstrašnejša grozodejstva zlasti nad muslimanskim prebivalstvom s tem, da uničujejo njegovo premoženje, zažigajo hiše, kradejo živino ter more ženske in otroke. Da se naredi enkrat za vselej konec temu živalskemu banditstvu, je prišlo v zadnjih mesecih do hudih spopadov in zagriženih bitk v okolici Sokolovca, Rogatice in na Fločiški gori. Nemške oborožene sile so skupno s hrvaškimi izvedle te nastope z največjim uspehom, v zadnjem tednu pa je prišlo do novega, še odločnejšega nastopa, pri katerem so hrvaške oborožene sile s pomočjo nemških popolnoma strle te komunistične in četniške tolpe ter očistile vso pokrajino. Tako je prišla vsa pokrajina okoli Sokolovca v roke hrvaških oblasti, ki zdaj že redno poslujejo. Na vsem tem področju poteka zdaj spet redno in delovno življenje.

Raznoterosti iz sodne dvorane

Ljubljana, 23. aprila.

Gostilničarji ne prihajajo pred kazenskega sodnika samo zaradi navijanja cen, marveč se primeri tudi, da morajo odgovarjati, ker so dajali gostom za drag denar slabo, ponarejeno ali cinkjeno vino. Tržno nadzorstvo je zadnji čas vzelo več vzorcev vina pri gostilničarjih in jih dalo v analizo.

Neki gostilničar tam na periferiji mesta je imel sitnosti, ker so ga poklicali pred sodnika, da je prodajal cinkjeno vino. Gostilničarju pa se je primerila neprijetna pomota. Uradni organ, ki je prišel v njegov lokal, je zahteval vzorec vina, ki ga gostilničar prodaja. Njega ni bilo doma. Bil je odsoten po opravkih v mestu. Njegova hčerka je pohitela v klet in natočila v stekleničico iz nekega sode rdečo tekočino, ne da bi se prepričala, da li je to vino ali mogoče kis. Uradni kontrolni organ je stekleničico z vzorcem vina lepo vzel, napisal etiketo in odšel. Vzorec je bil izročen Higienškemu zavodu v analizo, ki se je kratko glasila, da vsebuje vino mnogo kisline in da je cinkjeno. Na osnovi te analize je bil gostilničar Janko obtožen zaradi prestopka o živilih in začela se je kratka razprava. Gostilničar je ugovarjal in navajal priče, da ni imel v kleti cinkjenega vina, pač pa v enem sodu kis. Poprje je dobil sod vina, en sod pa je bil določen za vinski kis. Hčerka je vzela vzorec iz sode za kis. Ker so razne priče potrdile njegov zagovor, je bil gostilničar oproščen.

Neki drugi gostilničar je bil po svoji dobrohotnosti zapleten v čedno verižniško afero. Svojo gostilnico ima na znamenitem kraju v bližini Zabajke. Njegova gostilna je zelo slovela v časih, ko je bila na Zabajku še »kravna ribica«, ko je bilo tam okrajno sodišče, kjer so sodili slavni sodniki razne

Barjanske potoke čistijo

Ljubljana, aprila.

Z regulacijo Ljubljance je bilo svede rešeno glavno vprašanje, ki se je tikalo osuševanja Ljubljanske barje, toda s tem še ni bilo nikjer rešeno, da je osuševanje do kraja zaključeno in da sedaj vsi čimtelji z Barjani in Ljubljanci vred mirno počivajo. Ljubljansko barje bo namreč tudi v bodoče zahtevalo stalno skrb in paznjo. Zato je glavni odbor za osuševanje barja, ali po domače, kakor ga nazivljejo na Barju »močvirski odbore« stalno na delu. Sleherno leto se morajo namreč trčiti jarki in pritoki Ljubljance, tako da voda ni kjer ne ogroža plodne zemlje in ne travnikov. Ti jarki in potoki, še bolj pa hudourniki s krmskih gora namreč radi kaj hitro naraščajo ob dežju, nekateri donesajo s seboj mnogo proda, druge pa hitro prerasča razno zelenje, kar vse ovira reden odtok vode. Zaradi tega pošilja močvirski odbor sleherno leto na barjanska polja marljivo delavce, ki čistijo posamezne jarke. To se je tudi letos zgodilo in po Barju povsod naletimo na skupine kopačev, ki poglabljajo jarke in odstranjajo iz potokov nabrano nadležno gmo. Povprečno računajo na Barju, da je treba vsaka tri leta najmanj enkrat očistiti vsak jarek, potok ali celo rečico. Eden najbolj trmastih pritokov v Ljubljano je na primer Prošca, ki teče po najlepšem barjanskem tlu. Lani je bila temeljito očiščena, letos pa so na vrsti sosedni jarki.

Še več truda pa zahtevajo hudourniki s Krma, kjer je pogosto v enem dnevu uničeno delo enega leta in ki jih je treba ponovno in ponovno čistiti proda. Vendar Barjani ne klonajo ter se stalno bore s temi nešteti brizkami, pa tudi počasnimi jarki in potoki ter tako skrbje, da se Barje počasi, pa gotovo vedno bolj spreminja v lepo kultivirano polje.

S Hrvaškega

17. t. m. dopoldne je bila v Zagrebu odprta velika nemška umetniška razstava. Razstava ima naslov: Nemška plastika v sedanjosti. Razstavo je priredilo Hrvaško-nemško društvo v Zagrebu. Cela razstava je prirejena pod pokroviteljstvom vojskove hrvaške vojske Kvaternika in pa nemškega poslanika v Zagrebu eksc. Kascheja. Razstava je v prostorih Hrvaške akademije in umetnosti na Zrinjskem trgu.

Zadnjo nedeljo je bila v zagorskem Zlatarju velika ustaška skupščina, na kateri je govoril tudi veliki župan župe Zagorje.

Zagrebaška mestna občina je dala v prodajo 14 vagonov krompirja za meščane, ki ga bodo lahko dobili le na karte. Krompir bodo prodajali le v določenih trgovinah. Tudi grah in fižol bodo v kratkem začeli prodajati iz mestnih skladišč.

»Ljubljančan, ki je mornaril s Francem Ferdinandom«

Na včerajšnji članek pod gornjim naslovom prosim cenjeno uredništvo, da blagovoli ostavitev glede križarke »Elisabeth« toliko popraviti, da se vsi podatki o tem absolutno ne ujemajo, ker nisem bil nikdar vkrcan na križarki »Elisabeth« v času, ko se je že mnogo in mnogo let poprej bivši prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand vozil z njo po morjih. Informacije o tem potovanju bazirajo na kakih mistifikacijah. Z odličnim spoštovanjem: Joško Medved, vodja zemljiške knjige.

potepuhe, berače in druge malopridneže in vlačugarsko svojat. Tam je vsake kvatre šodila tudi potota. In gostilna je bila vedno polna gostov, odličnih in uglednih meščanov, kakor tudi petičnih in skromnih deželanov. K sedanjemu lastniku te gostilne je najprej neki mlad mož prinesel do 100 kg riža z vlnudno prošnjo, da bi mu za nekaj časa shranil riž. Naslednji dan pa je drugi človek, ki rad igra harmoniko, pripeljal do 60 kg olja. Zaradi veriženja z živili in zbiranja racionalnih živil so prišli pred sodnika kar štirje možje, tako gostilničar, prvi možakar z očetom in drugi mož, izvrsten harmonikar. Slednji je kratko pripovedoval: »Tam na Čevljar. mostu me je ustavil neznan mož in mi zaklical: Kosci! Pelji mi tole kanto v gostilno na Zabajek. Peljal sem mu kanto in stnil mi je 15 lir. Kaj hočem? Človek rad kaj zasluži! Nisem imel niti pojma, da je v kanti olje.« Tudi ostali obtoženci so zanikali vsako krivdo. Razprava je bila preložena, da se zaslišijo še razne priče.

Pred malim senatom se je pred dnevi zagovarjal neki Lojze Z., obtožen dveh zločinov tatvine. Državni tožilec ga je obtožil, da je lani maja odnesel iz Robežnikovega gozda pri Čurnovcu v Mestnem logu štiri hraste, vredne 300 lir in da je Robežniku junija odpeljal iz hleva 3800 lir vrednega konja. Lojze je obe tatvine tajil. Zaradi konja se je toliko vdal, da je pač konja odpeljal, ker je bil last drugega lastnika, ne pa Robežnikov. Zaradi tatvine hrastov je bil oproščen, zaradi tatvine konja pa obsojen na šest mesecev strogega zapor.

Proces proti bivšemu jugoslovanskemu poročniku Ostoju Vokiču zaradi prilaštne vojne blagajne s 13.500.000 din se bo vnovič vršil pred malim senatom okrožnega sodišča, ker je prvono sodišče na javni razpravi 16. t. m. prvo sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo okrožnemu sodišču v ponovno razpravo.

Žrtve partizanov v Ljubljanski pokrajini

Skoraj ne mine dan, da ne bi partizani prelili krvi v slovenski hiši, in kadar njihovi revolverji ne uspejo, da bi izkopali nov grob, se to ne zgodi zaradi velikodušnosti, marveč samo zato, ker njihovo orožje ni zadelo cilja. Že preveč mrtvih morajo objokovati ljubljanski Slovenci, da bi mogli o sedanjosti in bodočnosti premišljati še brezbrizno. Imenik mrtvih in ranjenih, ki iz različnih razlogov ne more biti strogo izpolnjen, nudi žalostno sliko razdejane, ki ga širijo partizani med Slovence. Barbarstvo pobijajo otroke in žene, grabijo družinske očetje iz njih domov in jih nato pobijajo v gozdovih, zadavljajo dekleta, ubijajo s streljanjem iz revolverjev mladeniče v četu njihovih let. To je slika ruskega barbarstva, ki se je naselilo na slovenski zemlji, kjer bi mogla biti študij in mirno žoljenje jamstvo najlepše bodočnosti. Imenik ubitih in ranjenih naj bo za prebivalstvo več spomin razbojnikov, ki so pod lažno pretvezo izdali in ubili ljudi iste krvi.

V mesecu februarju so bili ubiti: Janez Novak, star 20 let; Janž Lenič, žandarm, podnarednik; Franc Rožič, brinec; Alfred Jagman, star 19 let; Janez Sušteršič, star 23 let, študent; Alojzij Jakelj; August Praprotnik, star 50 let; Bruna Gregorič, star 19 let, zaklana z nožem; Janez Urbanc star 42 let ter njegova hčerka Ivana, stara 21 let. V istem času so bili ranjeni: Franc Brus, star 30 let in Marija Urbanc, stara 19 let, hčerka in sestra zgoraj omenjenih umorjenec. — V mesecu marcu so bili ubiti: German Gemelj; Vera Fifer, stara 20 let; Franc Zupec, star 22 let; Leopold Mehle, kurjač; študent Jaroslav Kikelj, star 22 let; Vinko Trampuž, star 37 let; Ernest Kožnič; Anton Rojar, star 18 let; Alojzij Škrbec, star 23 let; duhovnik Hubert Leiler; Ivan Pucelj, star 38 let. V istem času so bili ranjeni: Franc Perko, Ciril Korošec, Jožef Hladnik, Zvonko Sadar, Franc Pogačar, Anton Čilenšek, Franc Očar, Antonija Pombšek-Rejc, Janez Derganc, Franc Ogorevec, Jakob Mojškerc, Vekoslav Strnad, Eva Wiederspohl. — V prvi polovici aprila je številka umorjenih žrtov še narasla. Umrlj so od morilske roke: Jernej Mirtek, star 40 let; Marija Bizjak vd. Langer, stara 50 let; Janez Murgelj, bivši žandar; Franc Kolenc, star 50 let, njegova žena in njegova štiriletna hčerka; Ivan Hribar; Uršula Pisk-Zupančič; Marija Habič, stara 20 let in Viktor Habič, star 31 let; Alojzij Uhernik, star 45 let, njegova žena in njegova petnajstletna hčerka. V istem času so bili ranjeni: Puntar Jožefina, Jakob in Janez Sušteršič, prvi star 21 let, drugi 17 let, Franc Kolenc, Franciška Kamnikar-Štrukelj, Fajt Nepenka, stara 23 let, Marija Sprohar, Franc Rataj, Cuk Leonard, star 42 let; Erogenija Kuštrin in njena dveletna hčerka, Rupnik Roza, stara 43 let in hčerka Rupnik Marija, stara 23 let. — Skupaj 41 mrtvih in 23 ranjenih.

Spričo tega imenika umorjenih in ranjenih bi morali reagirati tudi najbolj plašni. Še več, krosočno partizanov bi moralo že dobiti v odporu vseh Slovencev, ki jih obsojajo, orožje, ki naj bi zlomilo njihovo bratormono orožje.

30 APRILE CHIUSURA IRREVOCABILE

30. APRILA NEPREKLYNO ZADNI DAN

Non procurarti il rimorso di avere rinunciato a tentare di diventare milionario per non rischiare 12 lire. Acquista un biglietto oggi stesso.

Pazi, da se ne boš kesal, ker nisi tvegaj 12 lir, da bi postal milijonar. Še danes si kupi srečko.

E. Wallace

RDEČI KROG

ROMAN

»Vaš oče se obnaša zaradi tega tako, ker nima v takih rečeh toliko izkušenj in nima takega vpogleda kot jaz,« je dejal detektiv mirno. »Toda znano mi je, da se je vaš oče sestal s policijskim inspektorjem Parrom in tudi inspektor je bil mnenja, da je ta zadeva zelo resna in nevarna.«

Jack se je pri teh besedah kljub zaskrbljenosti prisrčno zasmeljal.

»Kako pa je prišlo do tega, da se mogočni lev in pohlevno, krotko jagnje strinjata?« je vprašal. »Nisem mislil,« je nadaljeval, »da se policijska uprava ukvarja tudi z zasebnimi detektivi kot ste vi, mr. Yale?«

»Jaz običujem inspektorja Para,« je prenišljeno dejal Derrick. — »Je počasen, toda zelo natančen človek. Pravijo o njem, da je eden izmed najbolj vestnih in marljivih mož na glavni policiji. Zdi se mi, da so šli glavne policije ob priliki zadnjega zločina, ki ga je izvršil »Rdeči krog«, ravnali z njim zelo krivično. Prišli so celo tako daleč, da so mu zagrozili, da ga bodo prisilili, da vloži prošnjo za upokojitve, če ne bo prišel na sled tej drhali.«

Medtem ko sta se pogovarjala, je stari mr. Beardmore izginil v senco bližnjega gozdička, ki je stal na robu posestva.

»Ob priliki zadnjega umora, ki ga je zakrivil Rdeči krog, sem tudi jaz sodeloval,« je nadaljeval Derrick Yale, in prepričan sem, da je Parr — — —

Umolknil je in oba moža sta se nenadoma spogledala.

Ni se bilo mogoče motiti. Strel, ki je še vedno odmeval v njunih ušesih, je prihajal iz bližine, v smeri gozdička. Oba sta bila kot okamenela. V naslednjem trenutku je Jack preskočil železno ograjo

ter zdirjal čez travnik. Derrick Yale, ki mu je sledil, ga je komaj dohajal.

Na stezi, približno dvajset korakov v notranjosti gozdička, sta našla Jima Beardmorea. Ležal je z obrazom, obrnjenim k tlom in z bil že mrtel. V istem trenutku, ko je Jack s sklonjeno glavo in z grozo v očeh strmel na truplo svojega očeta, se je na oddaljenem koncu nenadoma pojavilo dekle. Ustavila se je samo za kratek čas, da si je s travo obrisala nekaj rdečega z rok, potem pa je stekla vzdolž senčnate ograje, ki je ločila Froyantovo posestvo od Beardmoreovega.

Talija Drummond se ni ozrla niti enkrat, dokler ni dospela do nam že znane majhne poletne utice. Njen obraz je bil smrtno blede. Bila je vsa zasopljena in kar ni mogla priti do sape. Šele ko se je ustavila pri vhodu v utico, je plašno pogledala nazaj proti gozdu. Naglo je pogledala okrog sebe in že je bila v hiši. Pokleknila je na tla in s tresočimi rokami segla v eno izmed špranj na podu. Prijela je vso kane deske, ki je bila že malo privzdignjena ter jo povlekla z vso silo. Ko se ji je z veliko težavo posrečilo dvigniti desko, se je pod njo pokazala temna votlina. Po trenutnem obotavljanju je odločno vrgla v luknjo samokres, ki ga je doslej držala v svoji desnici, potem pa znova pritrdila desko k tlom.

VI. POGLAVJE

»Talija Drummond je tatica.«

Policijski upravnik je zamišljeno opazoval izrezek iz časopisa, ki je ležal pred njim na mizi ter si pri tem vihal svoje brke. Inspektor Parr, ki je dobro vedel, kaj to pomeni, ga je opazoval z navidezno odsotnim zanimanjem.

Inspektor je bil človek zelo nizke postave, toda čokot in krepak mož. Bil je tako majhen, da se je marsikdo čudil, kako je mogel sploh vstopiti v policijsko službo, za kar je bilo treba biti 1,70 m visok. Star je bil nekaj manj kot petdeset let, toda njegovo široko in rdeče obličje je bilo čisto gladko. Bil je to obraz, na katerem nisi opazil nobenega znaka bistroumnosti in izkušenosti. Njegove okrogle,

strmeče oči, so bile brez izraza in v tem podobne volovskim. Veliki mesnati nos, težka lica, ki so mu visela ob čeljustih kot dva mošnjčka in napol plešasta glava, vse to je še bolj povečalo njegovo neznatnost.

Upravnik je vzel v roko časopisni izrezek.

»Poslušajte, kaj pravijo,« je kratko dejal in začel brati. Bil je to uvodni članek »Monitorja«. Vsebina je bila tako zbadajoča in pikra, da je že skoraj mejila na žalitev.

»V teku preteklega leta je bila država že drugič razburjena in ogorčena zaradi podlega umora dveh svojih najbolj odličnih mož. Ni nam treba tu še posebej navajati okolišnice teh umorov, ki ju je izvršil Rdeči krog. Podrobnejše podatke boste lahko štili na eni izmed naslednjih strani našega lista. Toda zdi se nam neobhodno potrebno, da že enkrat povemo odkrito in brez vsakega ovinka, kar opazujemo z veliko zaskrbljenostjo že dolgo časa. Pri tem namreč mislimo na onemoglost in nesposobnost policijske uprave, ki se zaman trudi, da bi prišla na sled tej zločinski tolpi. Inspektor Parr, ki si je v preteklem letu nadel nalogo, da pride na sled tem ubijalcem in izsiljevalcem, nam ni mogel dozdaj postreči z ničimer drugim, kakor s prijaznimi objubami o skorajšnjem odkritju te nevarne zločinske tolpe. Zaradi tega tega je jasno, da mora priti pri policijski upravi do temeljitih sprememb in preosnov. Mi zatrdno upamo, da bodo fisti, ki so odgovorni za dobrobit in varnost države, poskrbeli, da se ukrenejo vse potrebne korenite spremembe in to brez namanjnjega oklevanja.«

»No,« je zagodrnjal polkovnik Morton, »kaj mislite o tem, Parr?«

Parr se je pogladil po svoji bradi, ne da bi odgovoril.

»James Beardmore je bil umorjen šele potem, ko je že bila policija o tem dvakrat obveščena,« je dejal upravnik prenišljeno. »Ustreljen je bil v neposredni bližini svoje hiše, morilec pa je še vedno na svobodi. To je že drugi umor, katerega rešitev vam je bila poverjena. Obakrat pa vam je to spodletelo, Parr. In odkritosrečno vam moram povedati, da nameravam slediti nasvetu, ki mi ga daje tale časopis.«

Ljubljančani kmetujejo, kakor še ne zlepa

1300 prošenj za semenski krompir

Ljubljana, aprila. Včeraj je bilo zaenkrat zaključeno razdeljevanje semenskega krompirja, ki ga je delila mestna občina, oziroma njen gospodarski urad med male pridelovalce in vrtnarje v območju mesta samega. Za ta semenski krompir je vlada izredno veliko zanimanje, saj so ti pridelovalci vložili okoli 1300 prošenj. Vseh mestnih gospodarskih uradov seveda ni mogel upoštevati, temveč se je oziral le na tiste, ki so res nujno potrebovali in ki nimajo izgledov, da bi si kje drugje dobili semenski krompir. Prošnje pa so vložili tudi taki, ki so upali, da pridejo na ta način še najlažje do semenskega krompirja, da bi imeli drugje možnost, da si ga preskrbe ali pa da si ga pridelajo sami. Tako so med prošnjam celo nekateri večji kmetje, razni trgovci in podobno. Krompir pa so dobili izključno le lastniki malih vrtov, najemniki ali lastniki malih leh, ki upajo v jeseni pridelati krompir izključno le za lastno uporabo, za svojo družino. Pa zaenkrat niti tem upravičenim prošnjam se ni bilo mogoče ustrezeti, ker je bilo prošlcev le preveč. Iz tega velikega števila prošlcev je najbolj razvidno razveseljivo

dejstvo, koliko je Ljubljančanov, ki se nameravajo že letos postaviti sva lastne noge in jesti že poleti, pa tudi v jeseni in pozimi svoj lastni krompir. Zaenkrat je mestni gospodarski urad razdelil med najbolj potrebne prošlee dva vagona semenskega krompirja, to je nekaj nad 10.000 kg, s čimer je bilo mnogim ustrezno. Ključ, po katerem je urad delil krompir, je bil pač tak, da se je oziral na površino zemlje, ki jo namerava prošelec obdelati in posaditi s krompirjem. Ta semenski krompir je mestni občini nakazal Prehranjevalni urad (Prevod). Seveda ta količina bi morda zadoščala pred leti, ko med Ljubljančani še ni bilo takega zanimanja za obdelovanje zemlje, kakor je letos, zato pa bodo morali marljiv Ljubljanski »kmetovalec« primanjkljaj semenskega krompirja nadomestiti z zasebnimi nakupi ali pa iz svojih pridelanih zalog. Upanje pa je še, da se mestni občini le posreči dobiti še kaj semenskega krompirja, tako da bodo potrebe malih pridelovalcev le krite. To se bo poznalo v jeseni, ko bodo mnoge ljubljanske družine brez skrbi, kje in kako kupiti tako izvrstno hrano kakor je pač krompir.

Nad dvajset vagonov pomaranč na mesec v Ljubljani

Ljubljana, aprila. Meseca aprila redno prihajajo na ljubljanski žilvski trg pomaranče v prav velikih množinah in vedno prebivalstvo našega mesta rado sega po tem okusnem sadju, ki ga je rodilo sonce Sredozemskega morja in tople pokrajine juga. Že desetletja sem so na našem trgu uvedene pomaranče iz Italije, zlasti iz Sicilije, ki so prav okusne in sočne, pa tudi dolgo drže. Isto velja tudi za limone (ali citrone), ki so še bolj vzdržne, saj če so posamezniki, to se pravi gospodinjje ali lastniki javnih lokalov, dovolj pazljivi, vzdržijo citrone od ene sezone do druge, tako da ni nikoli potrebe, da bi na našem trgu zmanjkalo citronov. Drugače je s pomarančami, ki ne vzdržijo vsega leta, temveč le nekaj mesecev, zato pa tedaj, kadar so na trgu, prebivalstvo tem rajši sega po njih. Pomaranče so na našem trgu uvedli že pred kakšnimi dvemi stoletji vozniki, ki so vozili les iz gozdov v Trieste, nazaj pa vozili — poleg morske soli — po večini kolonialno blago in južno sadje, predvsem seveda pomaranče, dalje limone, rožice, evebe in rozine, suhe in sveže fige, mandelje in podobno. Mnogi vozniki iz sedanje Ljubljanske pokrajine so tedaj tako blago razvažali

notri do Prage. Ko so zgradili Južno železnico, ki je zvezala Trieste z Dunajem, je bilo le kupčije seveda konec, ostal je le krajevni »turmanski« promet z lesom.

Naši vozniki pa se s prodajo tega južnega sadja niso pečali. Vozili so le zaloge, jih prodajali na debelo, ali pa so jih vozili za tuj račun, recimo kakšnih večjih ljubljanskih ali dunajskih trgovcev. Na drobno pa so prihajali v naše kraje spretni in zelo gostobesedni, vedno šaljivi branjevalci iz Vipave. Skoraj vsaka večja vas je imela tik do prve svetovne vojne svojega »Vipavca«, kakor smo tedaj še otroci rekali tem sladkim prodajalcem. Pomaranče so bile za nas važne zlasti o velikonočnih praznikih. Poleg sekanja pirhov je bilo tudi sekanje pomaranč nekakšen splošen ljudski običaj. Pa že tedaj pred veliko nočjo: žalostno bi izgledala butara, ki bi jo na cvetno nedeljo ponesli v cerkev, pa ne bi imela pomaranč.

Sedaj, ko je lažji dovoz iz pokrajin Italije, je seveda povpraševanje po pomarančah še večje. V tem mesecu na ljubljanskem trgu drugega sadja ni na razpolago. Razprodana so zadnja jabolka, ki so prestala zimo in zato so pomaranče toliko bolj dobrodošle. V resnici vsebujejo pomaranče vse snovi, ki jih človek od sadja pričakuje: obilico vitaminov, dosti železa in škroba, pa tudi raznih drugih snovi, ki bi jih moral sicer človek iskati v umetnih zdravilih in preparatih. Cena pomarančam se v Ljubljani giblje od 6.50 do 8 lir kilogram, je pa to samo prvovrstno blago, ki prihaja v Ljubljano. Tudi one pomaranče, ki ne prihajajo v Ljubljano zavite v zabojčke temveč kot vagonsko blago, so v resnici prvovrstne, ako pa je kaj gnilega sadja vmes, ga trgovci sami izločijo. Tik pred veliko nočjo je Ljubljana ta mesec že uvozila kake tri vagonne pomaranče, še večji pa je bil dovoz po veliki noči. Dosedaj računajo, da je Ljubljana samo ta mesec uvozila nad dvajset vagonov pomaranč, kar se pravi nad 150.000 kilogramov. Ljubljana je torej izdala samo za pomaranče nad 1.200.000 lir, toda te številke so rajši nižje ocenjene, kakor višje. V zadnjih dnevih kupi Ljubljana povprečno nad en vagon pomaranč dnevno, kar bi pomenilo skoraj 80.000 lir na dan.

Enako je veliko povpraševanje tudi po limonah. Ta mesec jih je Ljubljana kupila kakšnih šest vagonov, kar bi tudi vrglo okoli 150.000 lir. Torej povpraševanje po tem žlahtnem sadju juga je v Ljubljani prav izdatno.

Ljubljana

Koledar

Danes, četrtek, 23. aprila: Adalbert Petek, 24. aprila: Jurij, muč.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrše-va c. 43; mr. Trnkocij ded. Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Molitvenike, rožne vence, trakove in mirne venčke

za prvoobhajance in birmance kupujte le v

PAPIRNICI Ljudske knjižarne

Pred Škofijo 5 - Ljubljana - Miklošičeva c. 5

Ljubljansko gledališče

Drama:

Četrtek, 23. aprila, ob 17.30: »Vdova Rošinka«. Red Premierski.

Opera:

Četrtek, 23. aprila, ob 17: »Orfej in Evridika«. Red Četrtek.

Petek, 24. aprila ob 15: »Indija Koromandija«. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

V četrtek bo za red Premierski prva letošnja uprizoritev C. Golarjeve veseligrice »Vdova Rošinka«. Delo je imelo pred leti, ko ga je igrala naša Drama živahen uspeh. Zgodba o možitve željni kmečki vdovi, ki noče izročiti posestva hčeri in slišati o njeni poroki, je napisana z zdravim kmečkim humorjem in osvaja s svojo prvobitnostjo. Igro bo režiral Fran Lipah, naslovno vlogo bo igrala Polonca Juvanova.

V petek popoldne ob 15 bo uprizoritev mlad. opere po zelo znanih cenah od 12 lir navzdol, na kar stare in mladino opozarjamo. Dali bodo Leharjevo »Indijo Koromandijo«. Prikupna in poučna zgodba o dveh lenih čevljarskih vajencih, ki se napotita v deželo požeruhov in doživita tam čudovite prigode, je slikovita ter pestra po vsebini in glasbi.

Prihodnji teden bo prva slovenska uprizoritev Mascagnijeve opere »Priatelj Fric«, pod muzikalnim vodstvom dirigenta D. Zebreta in v režiji R. Primožiča. Opera vsebuje učinkovite pevске partije, v katerih bodo nastopili: Vidaličeva, Franc, Golobova, Popov, Dolničar, Kristančič, Poličeva.

Dal 15 al 30 aprile vengono emesse le nuove serie di

BUONI DEL TESORO NOVENNALI 5% A PREMI

Interessi e Premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 97.50 per ogni cento lire di capitale nominale, da versarsi sia in contanti che in cedole ammesse in sottoscrizione. PREMI: ciascuna serie di L. 1 miliardo di Buoni concorre annualmente a n. 116 premi per un ammontare complessivo di L. 4.800.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Popolare di Milano — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Cattolica del Veneto — Credito Commerciale, Milano — Banco Santo Spirito — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Varesino — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria.

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Tutte le altre Casse di Risparmio, Banche e Banchieri, e Banche Popolari, iscritte alle Federazioni di Categoria, nonché gli Agenti di Cambio partecipanti alla Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Od 15. do 30. aprila bodo emitirane nove serije

9 LETNIH 5% ZAKLADNIH BONOV s PREMIAMI

Obresti in Premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davčine

EMISIJSKA CENA: lir 97.50 za vsakih 100 lir nominalne glavnice, plačljivo ali v gotovini ali s kuponi, dopuščenimi za vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 1 milijarde lir bonov odpade letno 116 premij v skupnem znesku 4.800.000 lir, ki se znebajo vsakih 6 mesecev. Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju, pod vodstvom zavoda Banca d'Italia.

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Popolare di Milano — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Cattolica del Veneto — Credito Commerciale, Milano — Banco Santo Spirito — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Varesino — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria.

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Vse ostale hranilnice, banke, bančniki in ljudske posojilnice, ki so vključene v zvezi bančne kategorije, kakor tudi menjalnični agenti, ki so člani družbe »Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio«.

S. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

49

»Kdo pa je bil tokrat na vrsti?« je vprašal Vance, ko smo se peljali z avtomobilom proti Park Avenue. »Ada,« je odvrnil Markham in stiskal zobe.

»Zdelo se mi je po tistem, kar nam je včeraj razodela. Domnevam, da je bil tu strup, ne?«

»Da, morfijs. Toda, hvala Bogu, ni mrtva. Vsaj tokrat, ko je Heath telefoniiral, je bila še živa. Policijski zdravnik, ki smo ga pustili na oprežanju v hiši nasproti Greenejevi, je lahko takoj prihitel na pomoč in medtem, ko je postrežnica telefonirala, je bil že tam in ji nudil prvo pomoč.«

»Torej je Sprootovo opozorilno znamenje učinkovalo, kot je bilo treba?« »Kaj, da je, in neskončno sem ti hvaležen za nasvet, ki si mi ga dal.« Heath nas je čakal pred vrati Greenejevega doma. Takoj nam je sporočil veselo novico: »Ni mrtva!« in potem nadaljeval skrivnostno: »Niha se

ne ve, kaj se je zgodilo, razen Sproota in postrežnice O'Brienove. Sproot, ki je prvi odkril zločin, je hitro stekel v njeno sobo in spustil zavese, kakor je bilo domenjeno. Šel je potem počakati dr. Drumma ven pred vrata in ga je pripeljal v hišo, ne da bi kdo videl. Zdaj sta spet zgoraj v zaklenjeni sobi.«

»Storili ste zelo dobro, da niste delali hrupa. Če se Ada epet prebudi, bi jo šli lahko zaslišali.«

»Da, tako je, gospod. Zagrozil sem Sprootu, da mu bom vrati zavil, če komu kaj pove.«

In Sproot se je pokorno priklonil ter odgovoril: »Da, gospod.«

In drugi, kje so? »Sihla je v svoji sobi. Okrog pol enajstih je zajtrkovala na postelji in dejala sobarici, da bi še rada spala. Stara gospa spi, sobarica in kuharica pa sta v sobah za služinčad.«

»Kaj pa Von Blon, je prišel?« »Da, navadno pride ob desetih. —

O'Brien mi je dejala, da je bil eno uro v sobi pri stari gospoj Greenejevi, potem pa da je odšel.«

»Mu ni nič rekla?«

»Čemu? Drummu je odlično zdravnik, je pripomnil Markham, in Von Blon bi pač lahko še naprej klepetal s Sibilo ali s kom drugim.«

»Čisto prav imate, gospod narednik, je priredil Vance. Medtem ko čakamo, da dr. Drummu pride iz sobe, bi lahko zaslišali Sproota.«

Razvrstili smo se po salonu in Heath je poklical majordoma. Hladnokrvni Sproot je takoj prišel. Njegova mirnost se mi je zdela kar brežutna. Markham mu je pomignil, naj stopi bližje.

»No, Sproot, pripovedujte nam vse po vrsti.«

»Za trenutek sem se hotel v kuhinji oddahati, gospod, je začel z običajnim enoličnim glasom, in sem gledal na uro, da se potem spet podam na delo, ko sem nenadno zaslišal zvone gospodične Ade... Veste, gospod, vselej, kadar zaslišim zvone...«

»No, je že dobro. Povejte rajši, koliko je bila tedaj ura?«

»Točno enajst, gospod. Kakor sem povedal, sem zaslišal zvone gospodične Ade. Odhitel sem takoj po stopnicah, potrkal na vrata, toda nobenega odgovora ni bilo. Tedaj sem si dovolil

odpreti vrata. Gospodična Ada je ležala zleknjena na postelji, njena lega pa ni bila nič kaj naravna. Morda razumete, kaj hočem s tem reči. Vpravi tedaj sem zagledal psička gospodične Sibile. Zverca je bila na postelji.«

»Je bil pri postelji kakšen kos oprave?«

»Da, gospod, zdi se mi, da je bila tam otomana.«

»Je bila tako blizu, da je psiček lahko sam skočil na posteljo?«

»Da, gospod.«

»Dobro, nadaljujte.«

»Psiček je bil na postelji in zdelo se mi je, da bi se rad igral z vrvice pri zvoncu. In res sem kar ostrmel, ko sem ga videl, kako udarja s svojimi šapicami po Adinem obrazu, ona pa se pri tem ni zbudila. Verjemite mi, gospod, da sem bil res v strahu. Stopil sem k postelji in postavil psička na tla. Tedaj sem opazil, da drži med zobmi nekaj svilenih nitk od vrvice pri zvoncu, in verjemite mi, gospod, da je prav gotovo živalica sama pozvonila.«

»Nekaj nenavadnega!« se je oglašil Vance, in potem?«

»Porokal sem gospodično, čeprav nisem imel nobenega upanja, da bi jo le predramil, kajti psiček ji je bil lajal naravnost v obraz in se za to niti

zmenila ni. Čim je prišel zdravnik, sem ga takoj peljal gor v sobo.«

»Pa drugega nič ne veste?«

»Nič drugega, gospod.«

»Hvala, Sproot.« Markhamov glas ni bil ravno preveč ljubezniv. »Recite dr. Drummu, da ga čakamo.«

Namesto zdravnika pa je prišla postrežnica, močna in visoka ženska, stara kakšnih pet in trideset let. Njene oči so bile rjave in bistre, njen obraz pa je razodeval človeka, ki ve, kaj dela. Pozdravila je Heatha in naredila pri tem ljubeznivo kretanje z roko ter se potem poklonila ostali družbi.

»Doktor Drummu ne more zapustiti svoje bolnice, pa je mene poslal,« je dejala in se usedla, »prišel pa bo kmalu.«

»No, kaj pa nam vi lahko poveste o tem dogodku?«

»Ada je živa. Pol ure emo jo z umetnim dihanjem spravljali k zavesti in gospod doktor zdaj že upa, da se bo v kratkem lahko gibal.«

Markham se je spet usedel. »Povejte nam vse, kar veste, O'Brien. Ali ei lahko predstavljate, kako ji je bil zadan strup?«

»V njeni sobi nisem našla nič drugega, razen praznega krožnika za juho,« je odgovorila postrežnica vsa zmedena. »Mislim, da bi lahko našli tam sledove morfija.«

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

362.

Snidenje je vse ganilo do solz. Ker je bil Ferdinand hudo zdelan, ga je Aleš dal posaditi na osla in vsa vojska se je odpravila proti morju. Spoloma mu je Aleš pravil svoje in očelove čudovite dogodivščine. Oba sta bila vesela, da se bodo morda kmalu videli. Potem je začel pripovedovati brat:

563.

»Ko so nas tisto noč napadli divjaki, sem jih jaz zadrževal, dokler se niso rešile ženske. Malajcev je bilo vedno več. Spravili so me na tla, me zvezali, mi zamašili usta, vzeli sabljo ter me gnali s seboj v gore. Če sem se uslavljaj, so me suvali v hrbet in mi grozili z noži...«

564.

»... Med poljo sem slišal, kako so pokače vošče puške in bi bil ob vsakem shredu najrajši zavriskal, ko ne bi imel ust zamašenih. Slednjič so me prignali v raztrgano vas, ki ni obetala nič prida. Takoj so me peljali k poglavarju, ki je sedel pod senčno palmo...«

Bogastvo Avstralije in njena mesta

Dežela, kjer se pastirji vozijo za svojimi čredami z avtomobili

Kaj čudno se človeku zazdi, če vidi navadne pastirje, kako se z avtomobili vozijo za svojimi čredami. Take edinstvene prizore pa lahko vidiš vsak dan v Avstraliji, deželi ob robu sedanega vojnega področja v južnem delu Tihega morja.

Avstralija je na drobniči izredno bogata dežela. Računajo, da je ima kar celih 12 milijonov glav. Čeprav tam ni ravno pomanjkanja pastirjev, vendar je bilo treba misliti na to, kako dobiti primerno »mehanizirano sredstvo«, s katerim bi jim bilo mogoče slediti tolikšnim tropam ovac. Našli so sredstvo v avtomobilu.

Življenje pastirjev v Avstraliji je romantično in polno pustolovščin, vprav kot življenje tako imenovanih »gauchos« v Argentini. In to toliko bolj, ker morajo v Avstraliji pastirji budno paziti ne samo na trope živine, ki se pasu zunaj na širnih pašnikih, pač pa tudi na hleve in staje. To nadzorovanje je potrebno in tudi precej nevarno, kajti po poljanah in pašnikih v Avstraliji se klati mnogo ljudi, ki skušajo na vsak način znižati število drobnice in druge živine. Iz kakšnih razlogov, je pač jasno.

»Zlata« dežela za ribiče in lovce

Vse domače živali, kar jih ima danes Avstralija, so pripeljali iz Evrope. Žive pa tam tudi takšne živali, ki so tam doma in so tako rekoč nekaka »krajna specialiteta«. Med te spadajo na primer kenguriji, bivoli, dvogrbne kamele, ogromne želve ter papagaji mavrično pisanih barv. V vodah okoli avstralske celine, tega največjega otoka, če ga smemo tako imenovati, je vse polno kitov in delfinov in imajo ribiči tu pač mnogo izbire na svojem lovu. Toliko je tam raznovrstnih rib, da jih ni mogoče naštetiti niti približno. Avstralija je tako rekoč zlata dežela ribičev in lovcev.

Peta celina, kakor Avstralijo še imenujemo, pa ni samo zlata dežela za ribiče in lovce, pač pa tudi zlata dežela za razne poslovne ljudi. Postavila je kmalu na trdne temelje lastno domačo trgovino in industrijo. V manj kot sto letih so majhni

trgi postali velemesta

nastalo pa je v tem časovnem razdobju tudi mnogo čisto novih mest, zlasti tam, kjer je industrija doživela največji razmah. So to najodobneje urejena mesta. Po zunanjem videzu so ta mesta nekaj srednjega med takšnimi mesti, kakršna je imela Evropa v 18. stoletju, ter podobna posnetkom ameriških mest. V njih imaš priliko videti vse mogoče udobje, veličastne široke ceste, ogromne palače, gledališča, spomenike, bajno razsvetljavo, številna športna igrišča in domove ter ogromno število najraznovrstnejših prometnih sredstev.

Mestece s 7000 ljudmi — prestolnica vse Avstralije

Zlasti živahno je življenje v Sydneyu, glavnem mestu Južnega Novega Walesa, ki se v amfiteatralni obliki ovija na široko okoli čudovito lepega morskega zaliva ter ima 1.300.000 prebivalcev. Nad vse sijajno urejeno in razkošno mesto! Središče trgovine in najraznovrstnejših kupčij je bogati in nič manj razkošni Melbourne, glavno mesto dežele Viktorija. Tudi to je pravo velemesto, ki ima nad milijon ljudi. Potem so važnejša mesta še Adelaide (315.000 prebivalcev), Geelong (400.000), Ballarat (400.000), Brisbane (300.000), Perth s Fremantlejem (210.000), Newcastle (105.000), potem še nekatera manjša mesta, kot na primer Camberra, ki je prestolnica avstralske zveze in ima samo nekaj nad 7000 prebivalcev, ki so po veliki večini sami uradniki.

Industrija

Mesta so na splošno zelo bogata, saj je v njih močno razvita najraznovrstnejša industrija, predvsem kovinarska, kemična, lesna. Iz Avstralije izvažajo, oziroma so vsaj do pred kratkim izvažali ogromne količine volne, kož in raznega eadja in poljskih sedežev ter tudi mnogo rudnin.

Avstralska zemlja skriva v sebi bogate zaloge rude. Poleg zlata in srebra kopljejo tam tudi premog (približno 10 milijonov ton na leto). Dosti več kot pa ga Avstralija sama potrebuje in ga zato lahko precej izvozi tudi drugam. Tam so tudi širna nahajališča lignita, ki pride zelo prav zlasti industriji v Melbourneu.

Toda, čeprav je v avstralski zemlji na številnih krajih mnogo rudnin, vendar rudnikov še ne izkoriščajo v tolikšni meri, kot bi jih lahko. Vzrok temu je zlasti treba iskati v dejstvu, ker belopoliti delavci zahtevajo previsoko plačo za delo po rudnikih. Nikomur tudi preveč ne diši življenje in delo po temnih zemeljskih rovih, pač pa mnogo bolj mirno in udobno življenje po mestih in velemestih.

Tudi delavci so se »pohujšali«

Življenje v avstralskih mestih je postalo v zadnjih desetletjih zelo živahno in razburkano. Doživelo je čudovite spremembe v razmeroma zelo kratkem času. Ker pa se je po mestih razpasla silna strast po uživanju, je to tudi delavcem začelo jemati veselje do dela v notranjosti dežele, kjer so razdalje med posameznimi kraji tako ogromne: 45.000 km železnic in izredno številne avtomobilske zveze le niso mogle potolažiti delavcev v »izgnanstvu« v notranjosti Avstralije.

Po večjih pristaniških mestih pa je na razpolago vsega, kar more narediti življenje udobno in

prijetno. Tu so gledališča, v katerih nastopajo tudi tuje gledališke skupine (mnogo uspehov so v njih doživele tudi že skupine italijanskih pevcev), dalje športna igrišča, kjer se zlasti mladina veselo zabava, živahno, naravnost razigrano razpoloženje v predmestjih, kjer prirejajo zlasti ob nedeljah hrupne zabave in podobno. Po teh mestih pa imaš tudi priliko gledati neprenehoma dolge vrste najrazkošnejših avtomobilov, ob katerih se skušajo ucvrstiti razna druga vozila, navadni vozovi s konjsko vprego, dvokolesa, vozovi cestne železnice itd.

V ogromnih avstralskih razdaljah in v tistem čudovitem hrepenenju po mestnem in velemestnem življenju lahko najdemo tudi razlago, zakaj je od vse širne Avstralije do danes obdelana komaj desetina zemlje.

To svojevrstno avstralsko življenje, zlasti po mestih, pa je v zadnjem času kar nekaj obostalo in prislunljivo, ko se je ob obalah pete celine zaslislalo brnenje japonskih bombnikov. To je nekaj pomembnega odmor na splošni avstralski zabavi...

Zgodovina in skrivnost izdelovanja črnila

Pred 26 stoletji so ga Kitajci in Egipčani delali iz saj, danes pa ga izdelujejo iz hrastovih šišek

Črnilo je človek poznal že davno in ima torej že zelo dolgo zgodovino za seboj. Iz raznih spisov je razvidno, da so črnilo uporabljali na Kitajskem že v 26. stoletju pred Kristusom, nekako prav tedaj pa tudi v starem Egiptu. Seveda ni bilo tisto prvo črnilo, ki ga je človek poznal in uporabljal za svojo pisavo v davnih časih, takšno kot ga imamo danes.

Za izdelovanje svojega črnila so Kitajci in Egipčani uporabljali v prvi vrsti saje. Črnilo, precej podobno današnjemu, ki ga izdelujejo iz hrastovih šišek, se je pojavilo nekako v drugem stoletju pred Kr., ko je nekdo iz Bizanca začel izdelovati posebne vrste tekočino iz hrastovih šišek, katero so potem v vedno večji meri uporabljali za pisanje. Takšno črnilo so delali tudi številni srednjeveški menihi in so se njihovih receptov držali vse do 19. stoletja, ko so tedanji kemiki končno javno rešili vprašanje pisalnega črnila.

Vsak pismen človek ve, kakšno mora biti črnilo, da je dobro ali sploh uporabljivo. Mora biti predvsem takšno, da lepo zaliva pero, ne sme se v črnilniku prehitro posušiti ali zvodneti. Ne sme biti tako redko, da bi prehitro lilo s peresa in delalo pakce na papir. Iz tega se pač vidi, na kaj vse je treba paziti pri izdelovanju uporabnega črnila.

Dobro črnilo, ki se po papirju preveč ne razliva in ki ne kvari peresa ter pisava z njim ne zbledi niti čez več let, je tisto, ki ga delajo iz hrastovih šišek, oziroma iz neke vrste kisline, ki jo

Zgodba o »skromnem« davčnem izterjevalcu

Pred pariškim sodiščem poteka svojevrstna razprava proti nekemu Anzelinu, davčnemu izterjevalcu iz Champignya ob Marni, velikem trgu v pariški okolici. Anzelin je bil celih 14 let vsaj dvakratni zaslužkar. V Champignyu je veljal za resnega in skromnega uradnika in so ga tam vsi poznali ter tudi spoštovali. Užival je celo velik ugled, če se o davčnem izterjevalcu sme kaj takšnega trditi. Večkrat pa se je Anzelin mudil, včasih tudi za dalj časa, v Parizu, kjer je imel razkošno urejeno hišo, več avtomobilov in dirkalne konje. Kupil si je bil ta podjetni mož poleg drugega še nek grad v Normandiji, ki ga je temeljito prezidal in preuredil, ter veliko kmečko posestvo v Bretagni.

Šele po štirinajstih letih so ugotovili, da je ta »skromni« uradnik Anzelin na skrajno prebrisani način oškodoval državno blagajno za čedno vsoto okrog šestih milijonov frankov. (rs)

pridobivajo iz njih. Največ tanina vsebujejo šiske hrasta, ki raste na Kitajskem. Te šiske imajo obliko češpelj. Nič slabši pa niso tudi plodovi, ki jih daje hrast iz Alepa ali japonski hrast. Tanina vsebujejo od 40 do 80 odstotkov.

Pri izdelovanju pisalnega črnila iz hrastovih šišek se vrši pravi kemični proces, s katerim so se razne učene glave dosti ukvarjale, preden so mu prišle do jedra. Bilo je treba precej potrpežljivosti. Tovarne črnila so prav kakor kakšni kemični laboratoriji. V njih imajo najbolj učeno sestavljene aparate, s pomočjo katerih preiskujejo, kakšne vrste črnilo je primerno za tak ali drugačen papir ali za razne vrste peres. Eden teh aparatov je podoben nekakšnemu sejmografu, pripravi, ki riše potresne sunke. Ima nešteto različnih peres, ki delajo prav takšne gibe kot človeška roka pri pisanju, ter pri tem pišejo razna znamenja na tekoči papirnati trak. Nazadnje vse to natančno pregleda še poseben strokovnjak, ki se z očali, lečami in celo z mikroskopom prepriča, če je črnilo res dobro in kakšnem papirju in peresu ustreza.

Sliko presv. Srca Jezusovega v vsako slovensko hišo! Kupite jo, stane le 3 lire!

RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

»Ah, nimaš umazanih,« reče ravnatelj, »štiri dni pripora, ljubček.«

»Gospod,« pravi Korenček, »prefekt me ne more!«

»Ah! Ne more tel Osem dni, ljubček.«

Korenček pozna ravnatelja. Takšna milina ga nič ne preneča. Trdno je odločen, da se ne bo podal. Naredi se trdega, stisne noge in se opogumi ter tvega zausnico.

Zakaj gospod ravnatelj ima nedolžno razvado, da od časa do časa švrkne kakega upornega učenca s hrbtom roke: flek! po licu. Prizadeti učenec mora biti tako spretan, da ugane, kdaj bo priletelo, in da se skloni. Ravnatelj izgubi ravnotežje in prisotni s težavo dušijo smeh. Drugič pa ne udari, ker njegovo dostojanstvo ne dopušča, da bi tudi sam rabil zvijačo. Zadet mora naravnost na namenjeno lice ali pa rajši ne udari.

»Gospod,« pravi Korenček, ki je neskončno drzen in pogumen, »prefekt in Marseau počenjata neke reči!«

Takoj se ravnatelj skali oči, ko da sta padli nenadoma dve mušici vanje. Stisnjeni pesti upre ob mizni rob, napol vstane, ztegne glavo naprej, kakor bi hotel suniti Korenčka v prsi, in vpraša grgraje:

»Kakšne reči?«

Zdi se, da je Korenčka presenetilo. Upal je (morebiti to še pride), da mu bo priletela v glavo, recimo, debela knjiga Henrika Martina, ki bi jo zagnala ravnateljeva spretna roka. In zdaj ga vprašuje po podrobnostih!

Ravnatelj čaka. Vsi podbradki se združijo v enega samega, v tolst komat, ki se v njem ziblje njegova glava.

Korenček se obotavlja, dokler ne spozna, da ne najde pravih besed. Obraz mu je ves zmeden, hrbet se mu je uskočil, kar vidi se mu, kako je neroden in zbezan. Tako seže po čepici med kolena, jo potegne izmed njih vso stlačeno, se še bolj sključi, se zgrbanči, dvigne čepico počasi do brade in počasi, potuhnjeno, sramežljivo zarine svojo opičjo glavo v vatirano podlogo v čepici, ne da bi zinil besedico.

IV.

Po kratki preiskavi odpuste Violona še isti dan. To je ganljivo slovo, mladane slavnosti!

»Vrnili se bom,« pravi Violone, »to je samo dopust.«

A živ krst mu ne verjame. Zavod obnavlja svoje osebe, kakor bi se bal plesnobe med njim. Prefekti prihajajo in odhajajo. Ta odhaja kakor drugi; ker je boljši, odhaja prej. Skoraj vsi ga imajo radi. Ni mu ga para, da bi znal tako lepo napisati ime na zvezek, postavim: »Zvezek za grške vaje, ... učenec... razreda...« Velike začetnice so že take, kakor črke na napisih. Klopce se praznijo. Fantje se zbirajo v krogu okoli njegove pisalne mize. Njegova lepa roka, kjer se svetli zelen kamen na prstanu, elegantno drsi po papirju. Na spodnjem delu strani postavi podpis. Tak je, kakor bi padel kamen v vodo, ves je v vijugah in valovitih črtah, ki so sicer pravilne, a tudi muhaste, in predstavljajo parafo, majhno umetnino. Rep parafe se izgublja, izginja v sami parafi. Prav ob blizu moraš pogledati in dolgo iskati, da ga najdeš. Odveč je povedati, da je narejeno vse z eno samo potezo peresa. Nekoč se mu je posrečilo tako zelo zveržen okras iz črt, da je bil podoben vinjeti v knjigi. Dolgo so se mu malčki žudili.

Njegov odpust jih zelo žalosti.

Domenijo se, da bodo ravnatelja o prvi priliki zbrenčali. Zbrenčati koga, se pravi, napihnihi lica in posnemati z ustnicami

brenčanje čmrljev ter tako izraziti svoje nezadovoljstvo. Bo že prišel dan, ko to store.

Medtem se širi žalost od enega do drugega. Violone čuti, da jim je hudo za njim, zato je toliko gizdav, da odhaja med odmorom. Ko se pojavi na dvorišču v spremstvu hlapca, ki mu nosi kovčeg, planejo vsi nižješolci k njemu. Segajo jim v roke, jih trapijo po licih, in si prizadevajo, da bi jim iztrgali škrice svoje salonske suknje, ne da bi jo raztrgal. Obdajajo ga od vseh strani, ga ne spuste naprej, on pa se jim smehlja in je ganjen. Nekateri, ki više na drogu, se ustavijo sredi koleba in skočijo na tla. Usta imajo odprta, čelo jim je potno, rokave imajo zavrhane in prste drže narazen zaradi magnezije. Drugi, ki so mirnejši in so enolično postopali po dvorišču, mahajo z rokami v znamenje slovesa. Hlapec, ki je sključen pod težo kovčeka, se je ustavil, da ohrani potrebno razdaljo. S tem se okoristi prvošolček, ki pritisne na njegov beli predpasnik vseh svojih pet prstov, namazanih z mokrim peskom. Marseauju so lica zardela, kakor da so poslikana. Doživlja svojo prvo resno srčno bolečino. Zbezan je in mora si priznati, da mu je hudo za prefektom, nekako tako kakor za majhno sestrično. Zato se drži ob strani, nemiren je in skoraj sram ga je. Brez zadrege stopi Violone k njemu, tedaj pa se zaslisi žvenket šip.

Vsi pogledi se upro v zamreženo linico pripora. V njej se prikaže grdi in divji Korenčkov obraz. Pači se kakor blede, zlobna živalca v kletki, lasje mu silijo v oči in svoje bele zobe kaže. Porine svojo desnico med črepinje razbite šipe, ki ga grize ko da je živa, in grozi Violonu s svojo krvavo pestjo.

»Tepček!« pravi prefekt. »Zdaj je zadovoljen!«

»Vraga!« vpije Korenček, medtem ko z drugim udarcem pesti divje razbije drugo šipo. »Zakaj ste poljubovali njega in ne mene?«

In začne si mazati obraz s krvjo ki mu teče iz porezane roke, ter doda:

»Tudi jaz imam rdeča lica, kadar hočem!«